

Oponentský posudek bakalářské práce

Petra Šimůnková: Manipulovaná fotografie jako klamavé médium

Bakalářská práce otevírá velmi důležité téma; v podstatě se jedná o otázku nových podmínek tradičního dilematu vztahu diváka k obrazu, jenž se rozdvouje do základních postojů důvěry respektive nedůvěry. To pak autorka konkretizuje hlavně pro případ digitální fotografie, což zasazuje do nutného kontextu. Tato otázka ne/víry ve vizuální fenomén souvisí s „rétorickým“ potenciálem obrazu (i vjemového obrazu) podávat věci „jako živé“. Ikonoklastické přístupy v některých filosofických a teologických proudech se odedávna snažily vyvarovat právě toho, kvůli čemu dnes vznikají mediální etické kodexy. Ikonodulie nepředstavovala opak, víru v obraz, nikoliv, ale chápala obraz jako prostředníka. Podstatným problémem evropské tradice myšlení o obraze je, že málokdy byl obraz chápán jako obraz. Obraz není ani pravdivým ani lživým zrcadlem, vůbec nemá se zrcadlem nic společného. Představuje novou oblast viditelnosti. Dodnes nepředstavuje hlavní problém vizuálního klamu obraz sám, ať už je jakýkoliv, ale relikty jistého pojetí mimesis (které má čistě západní kořeny). Proto i v digitálních manipulacích se bude divák stále ztrácet jen v tom případě, že bude stále sledovat stopy jistého tradičního diskurzu. Cesta k tomu, aby obraz nemanipuloval, vůbec nemůže vést přes metody kontroly obrazu, ale může být úspěšná pouze jako obecné rozšíření změny konceptu obrazu (i vjemového). Toto re-definování obrazu bylo sice už dávno předpřipraveno (už Goethe tvrdil, že sféra viditelná je složena z arbitrárních „hieroglyfů“), nicméně hluboce zakořeněné a obecně sdílené nepochopení obrazu jakožto obrazu překvapivě stále přetrvává a dokonce v rámci modernizace a globalizace zasáhlo i mimoevropské oblasti. Všechny úvahy o otázkách reality, pravdy atd., jež se v bakalářské práci kladou, jsou zcela na místě, nicméně vlastně stejně jako obecné nepochopení míří poněkud špatným směrem. Obraz totiž nikdy klamat nemůže, pokud jej chápeme jako obraz. Klame nás naše neadekvátní očekávání. Bakalářskou práci chápu jako hodnotný příspěvek k současné diskusi o roli vizuální reprezentace, o mediální gramotnosti atd. Práce má kvalitní úroveň a výpovědní hodnotu, ptá se na důležité věci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení 2.

Václav Hájek